Bialystok, den 29. März 1942
Nr 1

Preis 20 Pf.
Цана 20 фнг.

NEUER WEG
Weissruthenische Wochenzeitung für den Bezirk Bialystok

НОВАЯ ДАРОГА

Беларуская тыднёвая газэта на Беластоцкую Акругу

Verlag: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Puschkin - Str. 5 Tel. 253 u. 437 — Bankkonto Stadtsparkasse 55. Anzeigenpreise: Z. Z. ist die Preisliste 1 gültig.

Беласток
29 сакавіка
1942.

Адрас Рэдакцыі: Sturmverlag G. m. b. H. Zweigniederlassung Bialystok, Puschkin - Str. 5 Tel. 253 u. 437 — Банкконто Гарадзкая Каса Ашчаднасьці 55, —
Адказны рэдактар Д-р ЭДУАР ВІТФЭЛЬД
Bialystok

Да аграрнае рэформы на Ўсходзе

Бальшавізм быў здаўна найбольшым ворагам сялянства. Ён бачыў у зьвязанай з зямлёй сіле сельскага насельніцтва сьмяротную небясьпеку для правядзеньня сваёй калектывістычнай сыстэмы і згары лічыў неабходным прыгнятаць гэтае сельскае насельніцтва, адабраць ад яго ўсялякую асабістую свабоду руху і праз самавольную сыстэму заробкаў і агалачваючых паставак зрабіць яго нявольнікамі. У выніку гэткага настаўленьня і ўведзенае калхознае гаспадаркі было ня толькі **сельска-гаспадарчае абядненьне** ўва ўсім Савецкім Саюзе, але бязьмерная растрата людзкое працоўнае сілы, а ў насьледку гэтага — **заняпад усяе сельска-гаспадарчае прадукцыі.**

Сотні тысячаў тых, што не хацелі прыступіць да калхозу і адбываць паншчыну без пэрспэктывы на якое-небудзь магчымае існаваньне, былі сасланы ў Сібір, змушаны пакінуць сваю хату й двор, пайсьці на прымусовыя работы або былі «зьлiквідаваны». Але й тыя, што асталіся, былі тэрарызаваныя й мучаныя камісарамі, якія ў кожнай вёсцы выконвалі службу паганятых і шпіцляў, так што ўсялякая ахвота да творчае працы была і ў іх забрана. Гэта ўжо ня былі сяляне, але «выклятыя нявольнікі ральлі», якія мусілі слухацца савецкіх тэарэтыкаў з Масквы, што там за зялёным сталом распрацоўвалі пляны. Камісары на вёсцы сьлепа праводзілі масcкоўскія загады, так, што сяляне, для прыкладу, мусілі жаць у прадпісаным часе, хоць яшчэ збожжа было зялёнае. Але Масква так пастанавіла. Веснавыя й асеньнія пасевы праводзіліся толькі ў 30 да 50 працэнтах. У колішняй жытніцы Эўропы выбухалі галадухі. Гэта быў плод бальшавізму.

Гэтай сыстэме цяпер **паложаны рашучы канец**, пасьля таго, як нямецкія ўлады ўзяліся за працу і ў гэтым ураджайным абшары на ўсходзе Эўропы. Сыстэма калхозаў зьнесена апавешчанай Імпэрскім міністрам на занятыя ўсходнія абшары аграрнай рэформай, якую **ўва ўсіх падрабязнасьцях адобрыў Фюрэр** і якая ўжо абавязвае.

Гэтая аграрная рэформа абаснавана двума падставамі: папершае, дасюлешняя бальшавіцкая сыстэма ліквідацыі сялянства не адпавядае нацыяналсацыялістычным прынцыпам, падругое, яна не дае сялянам нават найбольш неабходнага для жыцьця й гэтым самым памяншае іх творчую сілу й радасьць працы. Яна зьяўляецца перашкодай на дарозе да павышэньня даходнасьці.

Першы закон Усходняга Міністэрства абгавораны з усімі адпаведнымі ўрадамі і, паскольку цяперашнія ўмовы выняткова цяжкія, дакладна разважаны: гэтым законам схоплена **зло пры самым корані.** Нямецкія адміністрацыйныя ўлады пастанавілі ўсунуць апошнія рэшткі бальшавіцкага рэжыму і даць сялянству вольны прастор для разьвіцьця сваіх творчых сілаў. Якраз калі ўсьведамляецца значэньне гэтага факту, маскоўская агітацыя пачынае плясьці недарэчнасьці, **якія яна стала т**біць па радыё, што вось Альфрэд Розэнбэрг з 15.000 эксплёатататараў прыйшоў быццам на ўсход ,каб зрабіць людзей нявольнікамі.

Правядзеньне аграрнае рэформы будзе акрэсьлена падставамі згоднымі з мэтай. З дацяперашніх калхозных гаспадарак будуць перадусім зроблены **супольныя гаспадаркі.** Дасюлешні калхозьнік, які па прычыне сваёй агульнай няздольнасьці і свайго

Працяг на 2-й бачыне).

У СУПРАВАДЖЭНЬНІ

З выданьнем ,,Новай Дарогі'' беларускае насельніцтва ў Беластоцкай Акрузе'' атрымлівае тыднёвую газэту ў сваёй роднай мове. Назоў—,,Новая Дарога'' мае сымбалічна ўказываць на тое, што і для Беларасаў, як часткі вялікае эўрапэйскае сям'і народаў, пачынаецца новая пара. Гэтая пара для ўсіх мужчын, жанок і дзяцей беларускае нацыянальнасьці зьяўляецца пачаткам эпохі, якая павінна прынясьці шчасьце, мір і работу. Шчасьце для сем'яў, мір для Эўропы, якая ўжо амаль тры дзесяцігодзьдзі церпіць ад шалу вайны, і работу, пладом якой будзе карыстацца кожны працуючы, якая ня будзе служыць, як дасюль, жыдоўска-бальшавіцкім уладарным сном аб сусьветнай рэвалюцыі.

І так, з выданьнем гэтага часапісу, Нямецкая цывільная ўлада Беластоцкае Акругі чакае ад беларусаў, што яны назоў ,,Новая Дарога'' прымуць, як забавязаньне ў тварэньні новае будучыні. Бальшавізм яшчэ не разьбіты да рэшты. Вашая праца мае быць аружжам, якое паможа прывясьці да міру.

З гэтай вось думкай: На ,,Новую Дарогу''!

АНТОНЭСКУ ПРЫНЯТЫ ФЮРЭРАМ.

Канфэрэнцыя ў Галоўнай Кватэры аб палітычным і ваенным палажэньні.

Фюрэр з сваім госьцем ідуць на канфэрэнцыю, на лева высланьнік Д-р Шмідт.
Фатаграфія: Прэса-Гофман.

„ЛАЙФ" аб ваеннай маралі брытанцаў у Сінгапуры

Амэрыканскі часапіс «Лайф» прад'яўляе брытанцам цэлы сьпісак іх правіненьняў, якія паводле заяўленьня газэты зрабілі магчымай капітуляцыю Сінгапуру ў проста невыабражаема кароткі час. Пад загалоўкам «Канец імпэрыі з упадкам Сінгапуру» часапіс падае цэлы рад фактаў, якія характэрны як для спосабу думаньня брытанскіх каляніяльных плютакратаў, так і для амэрыканскіх адносінаў да ваеннае маралі іх брытанскіх саюзьнікаў.

Сінгапур ня мае быць чыста мілітарным паражэньнем, але паражэньнем 15.000 ангельцаў з цывільнага насельніцтва, якія як найшчасьлівейшыя людзі імпэрыі наагул не маглі-б уявіць сабе надыходзіўшую небясьпеку. Яны, паміж іншым, не хацелі плаціць 10 прац. падаходнага падатку, які мелі служыць для падтрыманьня імпэрыі і толькі ў іх уласных інтарэсах. Акрамя таго яны былі супроць азбраеньня 400.000 кітайцаў у Сінгапуры, якія ў мамэнце небясьпекі маглі-б быць пастаўлены для абароны паўвострава. Куды-б накіравалі гэтыя кітайскія кулі свае вінтоўкі, гэта, ясна, ня выклікае ніякіх сумліваў. Проціпаветраныя сховішчы пачалі будавацца дакладна толькі шэсьць дзён перад заняцьцем Сінгапуру. Хоць мейсцы ўвесяленьня для каранных жыхароў былі закрытыя, але ангельцы маглі танцаваць у «Раффль—Люксготэлі» аж да апошняе хвіліны. Пры здачы аружжа брытанскі губэрнатар, як канчае «Лайф», зьвярнуўся да сваіх землякоў з клясычнымі словамі: «Цяпер мы ўсе ў руках Бога».

38 польскіх катаў на лаве абвінавачаных

Вялікі працэс у Бромбэргу. — Марш сьмерці немцаў з 3 верасьня знойдзе сваю пакуту

Уласнае паведамленьне

У вадным радзе з жудасным маршам сьмерці ссыланых палякамі ў Ловіч немцаў стаіць «годна» такога-ж роду 10-дзённы прымусовы марш з Торна ў Варшаву, які пачаўся 3 верасьня 1939 г. і ў часе якога было зьверскі забіта звыш 150 немцаў, амаль адна трэць удзельнікаў гэтага мучаніцтва. Што выцярпелі гэтыя бедныя ахвяры праз польскую скрытую ненавісьць і зьверства, выявіцца ў разьлічаным на шэсьць тыдняў працэсе перад надзвычайным судом. На лаве абвінавачаных засядзе 38 палякаў, сярод іх 43 гадовы былы польскі капітан і ўласьнік газэты ў Торне, Ян Джэвецкі, як галоўны абвінавачаны. Ён быў галоўным павадыром сільнае эскорты, зложанай з 240 чалавек, пераважна рамесьленіцкіх чаляднікаў, належаўшых да арганізацыі вайсковае падрыхтоўкі; пры яго баку стаялі памагатарамі многія капралі й падафіцэры. 130 сьведкаў прыпомніць жудасныя дні гэтых абодвух маршаў і падбае, каб азьвярэлых польскіх бандытаў спаткала заслужаная кара.

Кагановіч перaймае ўладу

Уплывовы жыд выходзіць з-за сцэны. Ён быў членам камітэту абароны „Жалезны камісар“ арганізаваў бальшавіцкае азбраеньне. Яго дачка — каханка Сталіна.

Народны камісар жалезнадарожнае камунікацыі, Лазар Маісеевіч Кагановіч, агульнай пастановай прэзыдыюму найвышэйшага Савета, цэнтральнага камітэту камуністычнае партыі і рады народных камісараў быў вызначаны членам камітэту абароны краю.

Лазар Мозэзсон Когнзон, як ён, паравёўшы з расейскага, сапраўды называецца, зьяўляецца наймагутнейшым чалавекам за кулісамі, уласьцівым уладаром Савецкага Саюзу. Яго ўплыў здаўна выходзіў далёка па-за партыйныя й дзяржаўныя ўрады, якія ён афіцыяльна займаў. Ён не палягае, урэшце, і на тым, што яго дачка Ройза зьяўляецца сакратаршай і каханкай Сталіна. Пасьля таго, як трэцяя жонка Сталіна, расейка Надзежда Аллелюева, згінула ў трагічных абставінах, папаша Мозэзсон падсунуў дыктататру тады 17-гадовую Ройзу. Яна й сягоньня іграе сваю ролю, як Эстэра Расеі.

Сам Кагановіч на працягу гадоў займаў розныя міністэрскія становішчы, а іменна заўсёды такія, якія былі найважнейшымі для азбраеньня й падрыхтоўкі бальшавіцкае вайны. Як толькі, аднак, «жалезны камісар», як ён сябе ахвотна дазваляе называць, зарганізаваў у сваім духу прымусовую калектывізацыю сельскае

Лазарус Мозэзсон Когнзон — так гучыць, у перакладзе з расейскага, яго сапраўднае прозьвішча.

гаспадаркі, камунікацыю, цяжкую індустрыю, дабываньне каменнага вугальля й нафты і абсадзіў кіруючыя становішчы гэтых рэсортаў жыдоўскімі расавымі таварышамі, ён ізноў зьнік з поля грамадзкага бачаньня за кулісамі. Яго дасюлешняе становішча жалезнадарожнага міністра здавалася найболь нязначным, але ня гледзячы на тое, што ён адначасна быў заступнікам старшыні рады народных камісараў, а значыць заступнікам Молатава й Сталіна, жалезнадарожніцтву для бальшавіцкага наступу супроць Нямеччыны прыпала вырашаючае значэньне. Сваю ўсежыдоўскую палітыку рэпрэзэнтаваў Кагановіч, зрэштай, як член палітбюро камуністычнае партыі. Гэтая наймагутнейшая й найясьнейшая падпорка бальшавіцкага рэжыму дае яму магчымасьці пры боку Сталіна праводзіць тое, што пастановіць жыдоўскі інтэрнацыянал у супольнай ігры паміж Масквой, Лёнданам і Нью-Йоркам.

Цяпер, з вызначэньнем яго членам камітэту абароны, Кагановіч і афіцыяльна стаў на чале бальшавіцкага ваеннага кіраўніцтва. Агляднасьць у маскаваньні, якая яшчэ стасавалася за часаў здрадніцкага пакту з Нямеччынай і таксама пазьней, цяпер адкінута, пасьля таго, як праз сэра Стаффорда Крыппса запэўнены ўплыў на справы ўраду, а ў Злучаных Штатах, зрэштай, і так жыды праводзяць даволі публічна свае панаваньне. Ліцьвінаў-Фінкельштэйн, які мусіў у 1939 часова зыйсьці са сцэны й прыпяніцць сваю дзейнасьць, цяпер ізноў знаходзіцца на першым пляне, як савецкі высланьнік пры Рузвэльце, гэта значыць, як сталы спалучнік паміж Крэмлём і Вашынгтонам. І Кагановіч лічыць, што цяпер надыйшла пара выступіць адкрыта, як уласьціваму галаве бальшавіцкіх арміяў. Усё больш выразьней відавочна, што гэтая вайна ёсьць жыдоўскай вайной на жыцьцё й на сьмерць.

—о—

Павышаная сэрыйная прадукцыя ў Пратэктарацe

Індустрыя працуе поўным ходам. Уваходная брама на паўдзённы ўсход.

Уласнае паведамленьне

г. э. Прага, 14 сакавіка 1942 г.

У с[…] з гаспадарч[…] палажэньнем у Чэхіі й Маравіі merадайнай крыніцай у Праазе падчырківаецца, што індустрыя працуе ў нязьменным засягу й з такім самым сілавым напружаньнем, як дагэтуль. На запэўненым вялiканямецкім рынку збыту, які адзначаецца амаль неабмежаванай ёмкасьцю, можа чэшска-мараўская гаспадарка ўва ўсю шыр разьвіваць свае сілы. Пераход да вялікае й сэрыйнае прадукцыі дае ёй магчымасьць перакінуцца да заданьняў, дзе яна мае сапраўднае спаборніцтва высілкаў. Адначасова гэтая індустрыя можа арганічна разбудоўваць свае палажэньне, як гаспадарчая ўваходная брама на паўдзённы ўсход і як важны транзітны край сярэдня-эўрапэйга масыву.

Як важнае здарэньне для ўдасканаленьня гаспадаркі Пратэктарату, трэба адзначыць новую арганізацыю цэнтральных урадаў, у асаблівасьці цэнтралізацыю ўсіх гаспадарчых пляцовак, што мае на мэце павышэньне працы й павышаную прадукцыйнасьць. На сельска-гаспадарчай ніве пануе ў сучасны мамэнт супакой з увагі на пару году, але ўсюды распачата ўжо абшырная падрыхтоўка да дасягнага правядзеньня новае праграмы веснавых гаспадарскіх работ.

Да аграрнае рэформы на Ўсходзэ

(заканчэньне).

дасюлешняга становішча прынесіць з сабой прадпасылкі да будучай карыснай працы на зямлі, будзе, так сказаць, перадусім яшчэ напоў-селянін. Яму будзе дадзены пэўны надзел прысядзібнай зямлі, вольнай ад падаткаў, якая будзе яго прыватнай уласнасьцю. Гэты селянін можа перадусім так паставіць свой стан жывёлы, каб гэта адпавядала яго гаспадарцы й каб ён яе мог пракарміць. Сыстэма працадняў, праклятая сыстэма бальшавіцкага роду, будзе заменена справядлівай аплатай. Гэта ўсё прывядзе да новае формы індустрыяльнага выкарыстоўваньня зямлі, а іменна этапамі, перадусім праз супольную гаспадарку, тады праз сельска-гаспадарчыя супалкі, каб у канцы закончыць паасобнымі гаспадаркамі. І тут зноў-жа палажана ў аснову мэтанакіраванасьць, прычым пасьлядоўнасьць будзе азначана ўжо хіба не старымі пунктамі гледзішча.

Само сабой зразумела, што на дасюлешняга калхозьніка будуць ўзложаны асаблівыя абавязкі. Ён мае выдабываць з зямлі прынамся тое-ж, што й да гэтага часу. Абліччэньне ўраджаю, які ён мае здаць, будзе адбывацца адразу-ж на полі. Калі абавязак пастаўкі выпаўнены, селянін можа ўсёй рэштай карыстацца сам. Такім чынам, ён мае для ўласнага ўжытку ня толькі сваю жывёлу, але й вялікую часьць палявое гаспадаркі. Пры супольнай гаспадарцы хаця аброка ральлі і будзе яшчэ праводзіцца грамадой, але сяляне працуюць ужо ў зусім іншых варунках, чым раней. Палітычны ўціск усунены. Бальшавіцкія функцыянеры зьнікалі. Селянін больш не патрабуе вечна думаць, што ён увесь год мусіць працаваць галодны, каб у канцы году быць ашуканым у заплаце за сваю працу. Нямецкая адміністрацыя дбае аб яго справах і дае яму магчымасьць павялічыць прыдзеленую дагэтуль зямлю дзякуючы чаму ў яго ўзрасьце ахвота да працы. Землеўпраўляючыя супалкі, якія будуць пазьней арганізаваны, маюць заданьне кіраваць увядзеньнем яшчэ вельмі недастатковых мэханічных і іншых сродкаў гаспадараваньня, як машын, цягавай жывёлы й г. д. і забясьпечыць іх дастаўку.

Ясна, што гэтая радыкальная зьмена ня можа быць праведзена адразу, сягоньня—заўтра. Яна, наагул бяручы, на поўначы і ў сярэдніх раёнах пачнецца раньняй вясной, тады як на разлеглых прасторах поўдня вымагала-б крыху большага перыяду часу. У часе зімніх месяцаў будуць закончаны першыя арганізацыйныя працы, выданы пасяўныя пляны на вясну 1942 г.

Дасюлешні досьлед паказвае, што сельскае насельніцтва занятых усходніх абшараў мае поўнае зразуменьне для мерапрыемстваў нямецкіх адміністрацыйных урадаў. Усё больш і больш разумеюць, што ўся Эўропа ў гэтай барацьбе, як падаўна сказаў кіраўнік краёвага сялянства Кёрнэр, падобна да «супольнага абедзеннага стала», з якога павінны мець спачатку хлеб змагаючыеся войскі, а тады ўсе народы нашай часткі зямлі.

Дзякуючы скасаваньню бальшавіцкіх форм гаспадараваньня зямельная гаспадарка занятых усходніх абшараў будзе ізноў пастаўлена на здаровую падставу. Гэтым самым яна будзе служыць як тамтэйшаму сельскаму жыхарству паасобку, так і вялікім заданьням, якія гэтым абшарам, ґлябольшаму гаспадарчаму рэзэрвуару Эўропы, выпадуць у будучым эўрапэйскім новым парадку.

Ясныя нацыянальныя граніцы на Захадзе

Люксэмбург спраўджае свае насельніцтва. Працы па акрэсьленьню нацыянальнасьці будуць закончаны ў гэтым годзе.

Уласнае паведамленьне

Мю. Люксэмбург, 14 сакавіка 1942 г.

Адным з найтруднейшых заданьняў адміністрацыі новых пагранічных абшараў зьяўляецца азначэньне ясна нацыянальных граніцаў. Яно можа быць разьвязана толькі шляхам шырокіх праверачна-статыстычных працаў. У Люксэмбургу працы ў мэтах нацыянальнага акрэсьленьня былі прадпрыняты праз распараджэньне шэфа Цывільнае ўлады з 10. кастрычніка 1941 году аб завядзеньні картатэкі нацыянальнасьці. Гэтая праца цяпер ужо так далёка пасунулася наперад, што будзе напэўна закончана на працягу 1942 году.

Вырашае паходжаньне і родная мова

Ува ўступе распараджэньня шэфа Цывільнае ўлады гаворыцца: «Ранейшае Люксэмбургскае кіраўніцтва дзяржавы ня выпаўніла сваіх абавязкаў дзеля захаваньня нацыянальнасьці. Гэто заканадаўства было настаўлена выключна на зьменную ў кожным часе дзяржаўную прыналежнасьць і не грунтавалася на вечнай нацыянальнасьці й не натуральных асновах: паходжаньні й роднай мове. Для іх важнага сьцьвярджэньня перад гісторыяй раз на заўсёды загадваецца дзеля гэтага на падставе паўнамоцтва, дадзенага на гэты абшар шэфу цывільнае управы: 3 абавязваючай зараз-жа важнасьцю будзе ўрадавай дарогай праведзена дасьледжаньне нацыянальнасьці й дзяржаўнай прыналежнасьці ўсяго насельніцтва ў засягу ўлады шэфа цывільнае ўправы ў Люксэмбургу». На падставе ўрадовага расьсьледаваньня шэф цывільнае управы выдае дакуманты. Яны будуць уручацца насельніцтву ў урачыстай форме.

Апошні перапіс насельніцтва Люксэмбургу

Найбольш абшырная й дакладная праверачна-учотная работа над высьвятленьнем нацыянальнага складу тэрыторыі Люксэмбургу мусіла пачацца перад 10 мая. Як падабасnаваньне служыў апошні перапіс насельніцтва з 31 сьнежня 1935 г. Ён выказаў усяго насельніцтва 296.913 асобаў, з чаго 258.544 (87.08 прац.) «Люксэмбуржцаў» і 38.396 (12.92 прац.) «чужаземцаў». Гэтым самым бышае вялікае герцагства Люксэмбург выказала задзіўляюча высокі працэнт «чужаземцаў». З 258.544 люксэмбургскіх грамадзянаў 98,3 прац. сталіся люксэмбуржцамі праз такзванае « падвойнае нараджэньне» ў краі, тады як іншыя—шляхам атрыманьня правоў грамадзянства, дэкляарацыяў або натуралізацыі. Аб нацыянальнай прыналежнасьці жыхароў гэтым, аднак, нічога ня было сказана: так іменна шчодра раздаваў ранейшы ўрад правы люксэмбургскае дзяржаўнае прыналежнасьці, таксама як не клапаціўся аб захаваньні й ўзмацаваньні нацыянальнасьці, якая ў выніку гэтага ўсё больш засьмечвалася чужымі па расе й крыві элемэнтамі, не выключаючы жыдоўскіх.

Асаблівая праблема: унутранае перасяленьне

З 258.544 былых люксэмбургскіх грамадзянаў радзілася разам 6,23 прац. заграніцай. Далей, перад 10 мая 2.860 «люксэмбургскіх грамадзянаў» жыло ў Нямеччыне, 11.407 у Бэльгіі, 21.286 у Францыі; у ЗША было ўсталена 9.048 асобаў люксэмбургская паходжаньня. Гэтай значнай эміграцыі навонкі суадказваў вялікі «унутраны адплыў»: з 296.913 чалавек усяго насельніцтва толькі 156.873

(Працяг на 3-й бачыне).

(Працяг з 2-й бачыны).

(52,83 прац.) радзілася ў воласьцях, у якіх яны былі сьпісаны. Гэты ўнутраны адплыў насельніцтва кіраваўся з вёскі ў наўдзённыя прамысловыя акругі. Яны былі аднаведна неранпоўнены, тады як сельскія акругі настолькі адчувалі недахоп у людзях, што дзяржава, напрыклад, высылала камісараў у Польшчу, каб штогод вэрбаваць сотні польскіх рабочых для люксэмбургскае сельскае гаспадаркі.

Удзельнічаньне насельніцтва

Зьмяніць гэтае палажэньне — вось сэнс загаданага шэфам цывільнае управы завядзеньня картатэкі нацыянальнасьці. Устанаўленьне нацыянальнасьці пачалося ў прамысловай акрузе на поўдні (павет Эш), якая выказвала асабліва мяшанае насельніцтва паводле дзяржаўнае і нацыянальнае прыналежнасьці. Гэтая праца была праведзена належным чынам і магла ўжо быць закончана. Як тымчасовае асяпненьне, можна занатаваць дабраахвотнасьць насельніцтва, якое пазнала неабходнасьць картатэкі нацыянальнасьці і праз яе здабыла зразуменьне пытаньняў нацыянальнасьці, расшуканьня крэўных і продкаў. Азначэньне нацыянальнасьці ў іншых частках люксэмбургскага абшару адносна аселага насельніцтва зможа быць закончана на працягу гэтага году.

Гэтым самым будуць створаны прадпасылкі, каб вярнуць ізноў нямецкаму народу тыя часьці насельніцтва Люксэмбургу, якіх прыналежнасьць да нямецкае нацыянальнасьці ня можа падлягаць сумліву. Праз гэтае вызначэньне нацыянальнае прыналежнасьці яшчэ аднак-жа не даецца права на званьне грамадзяніна нямецкае дзяржавы. Толькі тыя люксэмбуржцы змогуць быць нямецкімі грамадзянамі Райху, якія даказалі, што яны заўсёды трымаліся нямецкасьці й мелі яснае палітычнае становішча.

З найбольшай сілай наперад.

Савецкая падводная лодка прабіта й затоплена

Нечаканае нападзеньне ўначы на Ледавітым акіяне. Посьпех нямецкага міналова. Камандант бальшавіцкае падводнае лодкі ўзяты ў палон. Вежа няпрыяцеля праходзіць міма памосту карабля. Уся зьява трывае ледзь чатыры мінуты.

Адна нямецкая міналоўная лодка мела ў паўночных водах посьпех, які ў гісторыі змаганьня падводных лодак займае зусім асобнае мейсца. У часе патруляваньня з іншымі ваеннымі караблямі яна зьнянацка напала на савецкую падводную лодку, убілася дзякуючы зручнаму манэўраваньню з найбольшай сілай у сярэдзіну судна і ўратавала з тануча лодкі яе каманданта, які, лёгка ранены й з зламанай нагой, быў уцягнуты нашымі матросамі на палубу. Ён быў агледжаны й даў паказаньні. Справа йшла аб навачаснай 600 т. лодцы савецкага ваеннага флоту з экіпажам 40 чалавек. 39 чалавек затанула разам з ваенным караблём.

РК—Надзвычайны камунікат

р. д. у Ледавітым акіяне, у сакавіку 42. Ноч у Ледавітым акіяне, як усе іншыя ночы ў апошніх месяцах. Ледзянячы ўпорны вецер дзьме ў твар, наганяючы буру, сячэ дажджом, кідае ахап'ямі сьнегу, назіральнасьць зьменная ад 300 мэтраў да трох марскіх міляў. Паміж двумя гвалтоўнымі штурмамі старажавы афіцэр бярэ на прымету выступы скалаў, якія, як мары, віднеюцца ў водсьвеце маякоў, што час ад часу няясна ўспыхваюць. Сільныя парывы ветру, пераправа праз цячэньне няпэўная. Праклятая кісьля ў гэтых паўночных зімніх ночах. Але трэба ехаць. Дні кароткія. Зараз перад поўначчу падаецца гарачая кава. Не асабліва холадна. Але чорны напітак ажыўляе адзервянеўшыя члены, бадзёрыць. З новай сілай вочы прабіваюць чорную, як смала, ноч. Абодва ваенныя караблі здаюцца ценямі, побач якіх мы плывем у папярэчнай лініі, каб бачыць з правай стараны карабля.

Цені з правай стараны высоўваюцца наперад

Раптам у полі бачаньня высоўваецца новы цень. Даўгі, выцягнуты, з раздутай надбудовай у сярэдзіне. «Падводная лодка!» — крычаць адначасова камандант і старажавы афіцэр. «Штырборт — 10, паварачываць на яго, насядаць!» Лодка павалі паварачваецца. Цень выступае ўсё выразьней з правага боку. Між тым падходзіць цёмны колёс — мы якраз у правідловым палажэньні. Гэта нашае суседняе судно, якое можа плысьці з значна хутчэйшай скорасьцю, чым мы. Наша лодка правідлова накіравалася ў правы бок. Каб аб гэтым паведаміць другі наш карабель, камандант выдае цьвёрды загад схапіцца за правы руль. Мы амаль што падходзім да яго задняе часьці, паварачываемся каля яго траму ізноў рашуча сваім левым бокам, каб ня стаць проці падводнай лодкі ўздоўж боку. Ці асягнуў гэта другі карабель? Не!

За некалькі мінут перад буксірам машыны спакойна ляжачай падводнай лодкі пісьціліся ў рух, і яго задняя часць у гэтую хвіліну адстае ад вялікае лодкі. Цяпер яна паволі паварачваецца левай старанай і, урэшце, знаходзіцца ў раўналежным курсе з нашым рулявым.

«Адкрыць агонь!»

На абодвух лодках каманда мусіць быць выпаўнена адначасова. З абедзьвюх старон раздаюцца выстралы харматаў, кожны выстрал пападае на кароткай адлегласьці ў мэту, рассыпаецца пры ўдары наўкол, як распаленыя іскры, або разрываецца ў сярэдзіне лодкі. Дзікі агнявы чар!

Адзін скача на варожую лодку

Падводная лодка прабуе цяпер супраціўным курсам праплыць каля задняе часьці вялікага карабля. Гэтым самым цяпер мы маем шансы. З найбольшай сілай плывем наперад і пасьля 12 міляў язды раптам знаходзімся тут-жа каля лодкі. У гэты момант вялікі карабель рэгулюе ў прыкладнай вагнявой дысцыпліне свой агонь і пакідае нам самую падводную лодку. Яе выстралы маглі-б пагражаць нашым людзям на палубе. Але гэта ўжо больш не патрэбна, бо цяпер наш міналоў пранізывае перабудованы навачасны рыбацкі параход — праз бляху й дрэвапакрыўкі глыбока ўрэзваецца ў сьціснутае тулава падводнае лодкі, яно трашчыць і страгне адразу з цяжкім жалезным ботам свайго ахоўваючага дзёба ў яго нутры. Вежа няпрыяцеля апіраецца аб наша судно. На перадзе карабля стырчыць хуткастрэльная гармата, але нічыя рука не абслугоўвае яе.

(Працяг на 4-й бачыне).

Плян тэрытарыяльнага ўпарадкаваньня для Гэнэрал-Губэрнатарства

Далёкасяжнае распараджэньне для ўсяе тэрыторыі Гэнэрал-Губэрнатарства.

Вырашаючую ролю адыгрываюць перадусім інтарэсы Райху

Для ўсяе Гэнэральнае Губэрніі галоўным аддзелам па тэрытарыяльнаму ўпарадкаваньню ўва ўрадзе Гэнэральнага Губэрнатарства выданы цяпер гэнэральны плян тэрытарыяльнага ўпарадкаваньня, які распадзяляецца на пляны тэрытарыяльнага ўпарадкаваньня па дыстрыктам, паветам і мяйсцовыя пляны будаўніцтва. Плян тэрытарыяльнага ўпарадкаваньня ня трэба разумець, як нейкую карту, ён распадаецца вярней на розныя паасобныя апісаньні. З вырашаючага інтарэсу Райху і агульна намечаных палітычных вехаў зрадзілася перадусім далёка сягаючае распараджэньне для ўсяго абшару Гэнэральнага Губэрнатарства. З далёкасягаючага гэнэральнага пляну тэрытарыяльнага ўпарадкаваньня разьвіваецца плян тэрытарыяльнага ўпарадкаваньня па дыстрыктам, які выказвае таксама вялікія абрысы разьвіцьця, але ўжо больш дэтальныя, чым гэнэральны плян. І толькі павятовы плян тэрытарыяльнага ўпарадкаваньня зьмяшчае пэўныя падрабязнасьці для паасобных заплянаваных раёнаў і выяўляе іх у плянах выкарыстаньня зямельнае плошчы, якія ў свой чарод маюць накіроўваючае значэньне для мясцовых плянаў будаўніцтва.

Імпэрскі Маршал Гэрман **Гёрынг** нядаўна адведаў Італію. Пры гэтай аказіі ён гаварыў таксама на Сыцыліі да знаходзячыхся там нямецкіх лётчыкаў. Наш абраз паказвае Імпэрскага Маршала з італьянскім шэфам дзяржавы Муссоліні пры абыходзе фронту.

Райхскамісар на Украіну і Гаўляйтэр **Эрых Кох** з галоўным кіраўнікам аддзелаў СС, гэнэралам паліцыі Прюцманам аглядзеў перад поўднем у панядзелак проціпажарны полк Украіны і ў сувязі з гэтым проціпажарную школу, проціпажарніцкі вучэбны пункт і проціпажарніцкія варштаты Мэгэтан. Злева на права: найвышэйшы партыйны судзьдзя Райхсляйтэр **Бух**, галоўны кіраўнік аддзелаў СС гэнэрал паліцыі **Прюцман**, Гаўляйтэр **Эрых Кох** і палкоўнік-лейтэнант **Гольштэйн** у часе агляду проціпажарніцкіх варштатаў Усходняя Прусія. **Фатаграфія: Вальсдорф.**

(Працяг з 3-й бачыны).

З нутра падводнае лодкі раздаецца дзікае сатрасеньне. Адзін з нашых матросаў ускаквае на вежу падводнае лодкі і прабуе падняць люк. Ён заціснуты і нельга яго зрушыць. Адзін ранены выцягвае да яго абедзьве рукі. Рукі матросаў з нашага судна выцягваюць яго да сябе. Чорная, як смала, ноч. Толькі наш перадавы карабель і зялёна-чырвоны тулаў разьбітае лодкі, якая вывярнулася бокам, асьвечваюцца вагнявой страляніпай з нашых кулямётаў, з рэфлектараў лятарак, рассыпным вагнём выбухаючых гранатаў.

Мы прабіваем савецкую лодку

З нашага мастка атрымліваецца ўражаньне, як-бы паяльшчык знаходзіцца пры працы, калі з раскаленага куска сталі рассыпаюцца іскры. Сыгналізатар бярэ ручны рэфлектар і нашчупвае сьветлай паласкай над вадой, над разьбітым пэрыскопам, узарваныя цыстэрны, васьмёрку кулямётаў, што бяспомачна глядзіцца ў неба. Падводная лодка паволі напаўняецца вадой. Крыху па-за сярэдзінай мы трапілі й прабілі яе.

Цяпер пярэдняя часьць карабля ўсё больш апускаецца ў ваду. Бурбалкі пэрлаў высока выскакваюць над ім і зафарбоўваюць мора навакол на зелена. Толькі трымае яшчэ яе нос карабля, які прыціснуты да лодкі шрубамі. Усё цяжэйшая вага тонучае лодкі. Цяпер кідаецца жалезны баласт і лодка, як камень, мамэнтальна тоне ў марской глыбіні. Вызвалены ад цяжару міналоў робіць падскок наперад.

«Кідаць глыбінныя бомбы!»

Дзьве бомбы падаюць з нашага ахоўваючага судна дакладна ўсьлед за тонучай лодкай. Мы адплываем. Некалькі хвілін пазьней раздаюцца дзьве цяжкія дэтанацыі. Што жывога было яшчэ на падводнай лодцы, цяпер таксама пайшло к чорту. Раптам ахінае нас ноч.

Уся зьява — якая магчыма ад буксіру да затапленьня трывала чатыры мінуты — ізноў за намі.

Ад адмірала міналоўных суднаў: «Брава!»

Ранены салдат перанесены з палубы ўніз, у сталовую. Яго крывавячыеся ногі перавязаны, адна нага зламана, у другой — асколак гранаты. Цяпер яшчэ адна шклянка каньяку і папіроса — тады будзем бачыць. Што гэта? Калі мы яму зьнялі пальто, знайшлі на рукаве галубой марынаркі дзьве напалавіну залатыя нашыўкі. Мы аглядаем яго, пытаючы, шукаем яго паперы. Сапраўды, гэта ёсьць...! Вядзем яго на мосьцік да камандапта. З усіх бакоў рукі, якія віншуюць яго, ён заслужыў пажаданьняў шчасьця. Круты пралом, з якім ён праехаў з перфробленым рыбацкім судном каля задняе часьці ваеннага карабля, толькі й спрычыніўся да посьпеху. Бяз гэага манэўру, з усёй праўдападобнасьцю, хоць ён і быў-бы падстрэлены, але усё-ж мог зьнікнуць у цемнаце.

Сам наш камандант перад гэткім посьпехам бязмоўны!

Якраз з 40 чалавек экіпажу мусілі нашы матросы выратаваць камандапта варожае падводнае лодкі.

Ён высьняе на пытаньні, што зусім неспадзеўкі быў намі наскочаны. Ён толькі быў выклікаты на палубу, калі наляцеў вельмі востра вялікі ваенны карабель. Сьвет замяніўся ў пёстрае, вогненнае пекла ад разрываючыхся проціпятунскіх і проціпанкавых гранатаў. Калі ён мог ізноў глядзець, мы ўжо ў яго «учапіліся», як выразіўся ўва ўзрушаньні наш машыніст. Ён быў шорстка ўзяты й перакінуты праз рэю. Яго карабель ападаў яму пад нагамі. Некалькі гадзін пазьней прыходзіць радыст усталовую, каб нешта сказаць. «Ад Адмірала... каманданту міналова». А пад гэтым кароткае слова: «Брава!»

У 24 УГОДКІ

25-га сакавіка мінула 24 гады ад дня, калі наша Бацькаўшчына Беларусь была абвешчана вольнай і незалежнай. Гэтым самым беларускі адраджэнскі рух, прайшоўшы шлях свайго гістарычнага разьвіцьця, асягнуў найвышэйшае палітычнае выражэньне. У вагні пасьляваеннае й рэвалюцыйнае разрухі, калі распадалася быўшая «турма народаў» — царская Расея і на яе разваліпах пачалі тварыць сваё жыцьцё падняволеныя народы, беларускі народ таксама выявіў сваю нязломную волю да самастойнага жыцьця. Пасьля векавое няволі і ўпадку дзяржаўнасьці, над Беларусьсю ізноў зацьвіла пышным цьветам беларуская воля...

У сьнежні месяцы 1917 году у Менску, сэрцы Беларусі, адбыўся ўсебеларускі Зьезд, на якім было 1872 дэлегаты з усіх куткоў Беларусі. Большасьць дэлегатаў стаяла за беларускую дзяржаўную незалежнасьць. Бальшавікі, якія тады ў Расеі бралі ўладу, зьезд разагналі аружжам. Але дэлегаты сабраліся другі раз у другім памешканьні і перадалі свае паўнамоцтвы на далейшую барацьбу Радзе Зьезду, якая была названа Радай Беларускай Народнай Рэспублікі. Гэтая Рада 25-га сакавіка 1918 году абвесьціла ў устаўной грамаце Беларусь незалежнай. У акце абвешчаньня незалежнасьці гаварылася, між іншым, наступнае: «Мы, Рада БНР скідаем ярмо дзяржаўнае залежнасьці, якая была накінута расейскім царызмам на наш вольны і незалежны край».

Але нядоўга зьзяла сонца свабоды над нашым краем. Адвечныя нашы ворагі з усходу й заходу з ненавісьцю пазіралі на прабуджэньне Беларусі. І калі надарыўся адпаведны мамэнт, яны з азьвярэласьцю пачалі змаганьне з жывымі беларускімі сіламі, думаючы зьнішчыць і беларускі рух. Але яны ашукаліся. Тое, што насьпела ў выніку гістарычнага разьвіцьця, нішто ўжо не магло здушыць. Беларускі народ пайшоў ужо шляхам барацьбы.

Беларускі Зьезд у Менску быў разагнаны бальшавіцкай бандай на чале з катам Мясьніковым. Хутка пасьля жывое цела Беларускага Народу, у паразуменьні з тварцамі «Вэрсальскага трактату», было парэзана на часьці і на прасторах падзеленай Беларусі пачалося панаваньне акупантаў. Беларускі народ чакалі чорныя дні паліцэйскай катаргі, турмы, Бярэзы Картузкай, уціску й гвалту пад створанай Вэрсалем Польшчай. Ува Ўсходняй Беларусі бальшавіцка-жыдоўская хэўра нічым ня ўступала польскім акупантам у нішчэньні праяваў беларускага нацыянальнага жыцьця. Адна за другой наступалі там «чысткі» беларускага сьвядомага элемэнту, тысячы беларускай інтэлігэнцыі, лепшых сыноў Беларусі, ссылаліся ў лягеры на верную сьмерць, растрэльваліся ў падвалах ГПУ, сотні тысяч беларускіх сялян, не хацеўшых ісьці ў калхозную паншчыну, вывозіліся ў Сібір або растрэльваліся.

Але ворагі не змаглі здушыць імкненьня беларускага народу да самастойнага жыцьця. І ў найгоршых варунках польскае й бальшавіцкае няволі беларусы змагаліся за сваю самабытнасьць. Сотні, тысячы беларускіх змагароў услалі гэты шлях змаганьня. Залатымі літарамі ўпісана ў гісторыі нашай барацьбы за волю Слуцкае паўстаньне, калі ўся Случчына ў 1920 годзе паднялася супроць бальшавіцкіх насільнікаў. На засьнежаных палёх Беларусі пралілася іх кроў за лепшую долю і волю Беларускага Народу. Сьцяг змаганьня з польскімі акупантамі паднялі беларускія паўстанцы ў Белавежскай пушчы. Доўга раздаваўся лязг аружжа над роднай зямлёй. І вораг памыліўся. Беларуская справа жыла, рады беларускіх нацыяналістаў расьлі.

У 1939 годзе нямецкая армія разбурыла другую турму народаў, якой была быўшая Польшча для беларусаў, немцаў, украінцаў і іншых нацыянальнасьцяў, складаўшых палову насельніцтва б. Польшчы. І хоць лёс гісторыі прызначыў зах. Беларусі прабыць яшчэ паўтара гады пад бальшавіцкім панаваньнем, але надзеі беларускага народу, што тая-ж Нямеччына прынясе ім вызваленьне з-пад Вэрсальскага гвалту, зьдзейсьніліся. Прыгатаваньні бальшавікоў да вайны ўсё больш узмацнялі веру беларусоў у гэтае вызваленьне. Бо-ж ніхто ня верыў у перамогу бальшавікоў, бачачы ў іх жыдоўскі балаган. І калі першыя бомбы апавясьцілі гэтую вялікую гістарычную хвіліну, запанавала агульная радасьць. Беларус, як і ў польска-нямецкай вайне, так і цяпер, актыўна дапамагаў нямецкай арміі, уцякаючы перадусім з арміі ворага да хаты. Пачалася новая эпоха ў гісторыі Беларускага народу. Нямецкі народ і яго армія на чале з Фюрэрам выратавалі беларусоў ад нацыянальнае сьмерці, адкрылі перад імі сьветазарныя пэрспэктывы лепшага заўтра. Наша будучыня цяпер залежыць ад нас саміх, ад таго, як мы зможам спрычыніцца да ўдзелу ў вялікай справе перабудовы старой згніўшай Эўропы, якая была мачыхай і для Беларускага народу.

Баявы шлях, які прайшоў беларускі народ пасьля 25-га сакавіка 1918 году, прывёў нас загартаванымі да гэтых дзён, і сны беларускіх ідэалістаў, якія клалі свае косьці на аўтар нашае Бацькаўшчыны, могуць стацца цяпер сапраўднасьцю.

НАТАЛЬЛЯ АРСЕНЬНЕВА.

Калыханка

Ноч рассыпала зораў вагні
У сінім небе яны патанулі,
Вее сон над прасторам зямлі.
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі.
З срэбных зораў, з узорных агнёў
Упляту я праменны вяночак,
Над галоўкай завешу тваёй.
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі.
Будуць зоркі маломy сьвяціць,
Будуць сны залатыя дарыць.

Ўсюды ціша і сонны спакой...
Вербы гібкае вецьце пагнулі
Над халоднаю, змрочнай ракой.
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі...
Я падслухаю шэпты вярбін,
Я падслухаю шорахі ночак
І зьлію ўсе у хор у вадзін.
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі...
Будуць вербы над хлопцам шаптаць,
Будуць ціхія сны насылаць.

Нібы плачучы ў кропельках сьлёз,
Прыгажуньні-бярозы паснулі:
Гэта ў пэрлы прыбраў іх мароз.
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі.
Тыя пэрлінкі-сьлёзкі зьбяру,
Напіжу іх пацеркаў шнурочак
І на шыйку завешу тваю...
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі.
Будзе імі маленькі гуляць,
Ручкай пацеркі-сьлёзы ссыпаць.

Сее ночка чароўныя сны
Над палямі зямелькі-матулі.
Сьпіць усё... Сьні-ж аб сонцы і ты.
Люлі, люлі, сыночак мой, люлі.

Вядомая беларуская пясьнярка Натальля Арсеньнева зьвязана сваім нядоўгім побытам з горадам Беластокам, дзе яна была перад самым выбухам вайны з бальшавікамі. Пры бальшавіках пясьнярка амаль нічога ня пісала, а бальшавікі яе праследавалі й выслалі нават у Казахстан, скуль яе пасьля выпусьцілі. Цяпер Н. Арсеньнева працуе ў Менску й друкуецца ў Менскіх газэтах.

ЯДВІГІН Ш. (А. Лявіцкі)

ГАРОТНАЯ

У канцы вёскі каля старэнькай хаткі ўдавы Тамашыхі сабралася кучка баб. Кожная з іх штось гаварыла, кожная штось раіла, але Тамашыха ня чула і не разумела — ані іхніх гутарак, ані іхніх рад. З ахапкамі брудных ануч пад пахай, шэпчучы штосьці пасінеўшымі ад холаду вуснамі, хадзіла яна ад вакна да вакна, ад вуглоў хаты да дзьвярэй і ўглядалася, ці не пакажацца дзе дымок. І праўда: праціскаўся ён паміж лучынак, мясцамі пазацяганых замест шыб у ваконныя рамы; працягваў і праз надгніўшыя вуглы хаты, — і праз пашчапаўшыяся ў дзьверах дошкі. Дзе толькі дагледзіла Тамашыха гэты дымок, хутка падбягала туды, выцягвала з-пад пахі анучыну, адрывала шматочак і з ўсёй сілы затыкала ім шчэліну.

Вецер раз-за-разам узрываўся, гудзеў паміж гнілых жардзей азяродаў, паміж дзе-ня-дзе цэлага яшчэ частаколу; са сьвістам прарываўся праз голыя галіны вялікай крывой вярбы і гінуў нейдзе ў далі. З пахмурнага неба сыпалася імжака. Нездаволеныя, што Тамашыха не зважала на іх, бабы, пазалеўшы, парасьцягіваліся па вёсцы. Скончыла і Тамашыха сваю занятку, глянула на пустую, балоцістую вуліцу і, асунуўшыся на прызьбу, шаптала далей.

Што шаптала — сама добра не разумела. Ведала толькі, што так трэба. Трэба, бо знахарка Караліха, да каторай Тамашыха сягоньня яшчэ додня заімчала курыцу, так і раіла: «Зачыні, казала яна, юшку, распалі агонь на прыпечку, насып гэтага, што табе даю; зельля, — хай курыць, а сама выйдзі з хаты, дый пільнуй, каб дым праз шчэліны не ўцякаў». А калі Тамашыха спыталася, як доўга трэба курыць, знахарка параіла так: «столькі часу куры, колькі займае сказаць шэсьць па шэсьць пацераў, тады, кажа, і варочайся ў хату — усё будзе добра».

Шэсьць па шэсьць? Ня менш — то пэўна, а мо' ўжо і болей, як шэсьць па шэсьць нашаптала пацераў Тамашыха; мо' гэта і нядобра? Усхапілася з прызьбы, кінулася да дзьвярэй і расчыніла іх. Шугануў дым, цёмны, едкі дым, грыз вочы, душыў у горле, але Тамашыха не зважала на гэта: вобмацкам мінула печ, дабралася да палка і нагнулася.

(Працяг на 6-й бачыне)

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ.

ЗІМОЙ.

Здароў, марозны, звонкі вечар!
Здароў, скрыпучы, мяккі сьнег!
Мяцель ня вее, сьціхнуў вецер,
І волен лёгкіх санак бег.
Як мары, белыя бярозы
Пад сінявой начной стаяць.
У небе зоркі ад марозу
Пахаладзеўшыя стаяць.
Вільготны месяц стуль на поле
Празрысты, сьветлы стоўп спусьціў
І рызай срэбнаю раздольле
Сьнягоў сінеючых пакрыў.
Ўзрывайце-ж іх санямі, коні!
Зьвіні, вясёлых бомаў медзь!
Вакол лятуць бары і гоні,
У грудзёх пачала кроў кіпець.

Тэорыя й практыка

Сталін і яго палітычныя жыдоўскія брахуны зацята бароняцца перад абвінавачаньнем, што яны пляновалі й сыстэматычна падрыхтоўвалі напад на Нямеччыну. Атрамадныя ваенныя прыгатаваньні і скупленьне масаў войск на заходняй граніцы Савецкага Саюзу праводзіліся быццам — так прабуюць яны выталумачыцца пасьля гістарычнага здэмаскаваньня, — каб забясьпечыць выпрабаваную «мірную палітыку» Масквы.

Гэтая сьмешная ілжа аж занадта зьбіваецца суровымі фактамі, каб яшчэ знайсьці дурных. Зрэштай, ужо з ідэалёгіі бальшавізму нязьбіта вынікае, што ён чакаў на свой мамэнт да атакі й перавароту. Мы адчыняем слоўнік саветаў, вышаўшы ў 1940 г. у Маскве ў дзяржаўным выдавецтве палітычнай літаратуры. Тут знаходзім мы ў дакладнай форме настаўленьне Масквы да ўсіх палітычных пытаньняў з звычайнымі ссылкамі на Леніна й Сталіна.

Пад загалоўкам «**Імпэрыялізм**» сярод устаноўленых Ленінам пяці фазаў азначана апошняя, пасьля падзелу сьвету паміж вялікімі капіталістычнымі дзяржавамі, як эпоха ўпадку. Бо-ж імпэрыялістычныя войны за калёніі й сыравіну зьяўляюцца няўхільнымі. Як падставу для гэтае вайны, вынайшоў Ленін «закон» аб нераўнамерным разьвіцьці капіталізму. Сусьветная вайна 1914/18 г. бальшавізмам азначаецца, як «першая імпэрыялістычная вайна», цяперашняя — як «другая імпэрыялістычная вайна».

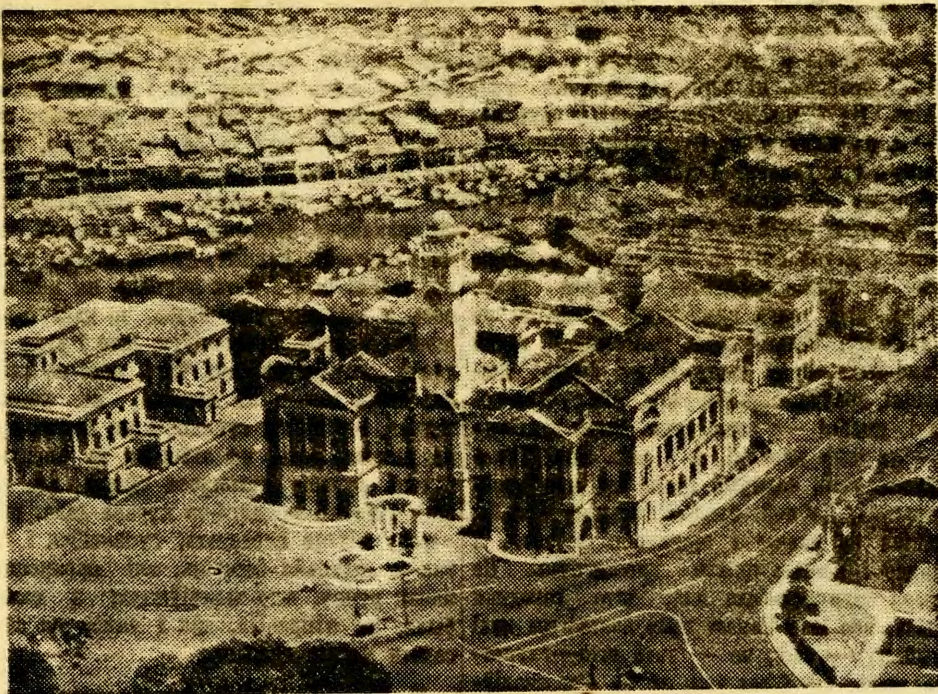
«Гэтыя войны», так чытаем мы ў палітычным слоўніку, «аслабляюць сілы імпэрыялізму й **робяць магчымым пралетарыяту прабіць фронт імпэрыялізму** там, дзе ён найслабейшы». Паводле Леніна сацыялізм (разумеецца марксізм) мог-бы ў выніку гэтага «закону» перамагчы спачатку ў аднэй капіталістычнай крайне, а не адначасова ўва ўсіх.

У сваёй кнізе «Імпэрыялізм, як найвышэйшая стадыя капіталізму» (апублікаванай у 1917 г.) Ленін «даказываў», што імпэрыялізм — каб выразіцца па бальшавіцкаму лексыкону — як гэтая апошняя стадыя, мае быць пярэднем пралетарскае сацыялістычнае рэвалюцыі. Імпэрыялізм мае быць ужо спарахнеўшым паміраючым капіталізмам. Адпаведна да гэтага кажа Сталін, які чуецца забавязаным, як наступнік Леніна, паўтараць яго рабулістычныя тырады: «Імпэрыялізм уздымае супярэчнасьці капіталізму да найвышэйшае ступені, аж да найбольш крайніх граніц, **пасьля чаго пачынаецца рэвалюцыя**».

Тэза Леніна, пацьверджаная й разьвінутая Сталінам, не пакідае ніякага сумліву й няяснасьці адносна таго, што: у часе тажзванае «першае імпэрыялістычнае вайны» бальшавікі былі, як хваліцца слоўнік, адзінымі кансэквэнтнымі «сацыялістамі», якія напалі ззаду на сваё ўласнае капіталістычнае гаспадарства і заклікалі пралетарыяў усіх краёў перамяніць імпэрыялістычную вайну ў катнюю вайну. «Другая імпэрыялістычная вайна» належыла, аднак, на іх абавязак прадпрыняць спробу прабіцца праз капіталістычны фронт. Яны былі гатовы зьдзейсьніць свой замер на аснове іх ідэалёгіі, тым больш, што яны тымчасам стварылі найбольшую ваенную машыну сьвету, пасьвячаючы пры гэтым народы Савецкага Саюзу.

Чаму тады Сталін і яго прыхвасьні так абураюцца, пасьля таго як яны **злоўлены на згодным з прадпісаньнямі прабаваным нападзе?** Таму хутчэй было-б найбольш нелягічна лічыць, што сьвет фактычна быў-бы так дурным верыць, што Савецкі Саюз памінуў-бы сусьветную вайну, супроць намечаных мэтаў бальшавізму, каб не нанесьці пры гэтым «паміраючаму імпэрыялізму» сьмяротны ўдар. Дрэнным для Масквы было толькі тое, што яна выступіла ня супроць імпэрыялізму, але супроць маладой Эўропы, знаходзячайся **пад кіраўніцтвам нацыяналсацыялістычнай дзяржавы.** Замест чаканых вялікіх перамогаў яна пацярпела **найбольшае паражэньне ў сусьветнай гісторыі,** ня гледзячы на сваю вялізарную перавагу й сваю супольку з жыдоўска-плютакратычным імпэрыялізмам. І бой ідзе аж да плачэўнага канца згніўшага бальшавізму.

Цэнтр гораду Сінгапуру

Будынак у цэнтры — памяткавы портык для каралевы Вікторыі, якая першая з ангельскіх уладароў прыняла тытул імпэратаршы Індыі. Каля гэтага сымбалю брытанскага панаваньня праходзяць цяпер пераможныя войскі Японіі, якія якраз у дзень нацыянальнага сьвята заснаваньня імпэрыі «пэрлу брытанскае кароны» падарылі свайму імпэратару.

Паляк закапаў кулямёт і вінтоўкі

Надзвычайны Суд у Катавіцах засудзіў 46-летняга паляка Францішка Трэфона за недазволенае трыманьне аружжа й амуніцыі на сьмерць. Абвінавачаны на другі дзень вайны ў верасьні 1939 году выкрыў непадалёк аднаго пакінутага польскага бункра вялікія колькасьці зброі і амуніцыі. Ён узяў сабе адзін кулямёт, дзьве вінтоўкі, а таксама патроны й закапаў іх пад падлогай шопы на сваім панадворку. Паліцыя дазналася пазьней аб трыманьні аружжа ад жонкі абвінавачанага, якая жыла ў нязгодзе з сваім мужам.

Японцы занялі $3\frac{1}{4}$ мільёнаў квадратных кілямэтраў

Паводле абрахунку японскае прэсы Японія заняла ўва ўсходняй Азіі пасьля трох месяцаў вайны тэрыторыю разам у 3.217.400 квадратных кілямэтраў. Абшар гэты амаль пяць разоў вялікі, як японскі край уключна з Карэяй і Фармозай, і мае звыш 100 мільёнаў чалавек насельніцтва. Ужо распачата выкарыстаньне асабліва важных нафтовых і гумовых залежаў на Барнэо, Зундзкіх вастравох і на Маляцы.

Давоз для Сталіна ледзь магчымы

Ніводнага паравозу для чыгункі ў Іране і Іраку. Сьцьверджэньне аднаго амэрыканскага часапісу.

Амэрыканскі часапіс «Форайгн Аффэ» у сваім апошнім нумары разглядае пытаньне падвозу для Савецкага Саюзу праз Іран і Ірак. Пры гэтым ён прыходзіць да вываду, што аб вялікім падвозе да гэтае ваколіцы ня можа быць мовы ўжо таму, што на тры, узятыя разам, галоўныя дарогі, а іменна транс-іранскую жалезную дарогу, чыгунку Барса-Моссуль і спалучаючую дарогу праз усходні Іран над заходня-індыйскім портам Карахі штодня можа быць правезена ў Савецкі Саюз у найлепшым выпадку ня больш, як 1.000 тоннаў.

Камунікацыя на транс-іранскай жалезнай дарозе напатыкае на вялікія труднасьці дзеля няроўнасьці краю. Жалезная дарога перасякае 4.102 мастоў і вядзе праз 224 тунэлі. З Пэрсідзкае затокі аж блізка да Куррансбаду мусіць кожны таварны цягнік на ўзвышша цягнуцца двума паравозамі. Пры гэтым ёсьць толькі 80 ужывальных паравозаў на ўсё працяжэньне 1.400 кілямэтраў. Штодзеннае абцяжаньне каля 500 тоннаў у дзень нехапала ўжо ў мірныя часы, каб задаволіць штодзенныя патрэбы краю. Аб палепшаньні гэтага палажэньня можна было-б думаць толькі тады, калі-б мог быць дастаўлены амэрыканскі чыгуначны матарыял у вялікіх колькасьцях. Будова жалезнае дарогі з Тэгерану ў Тэбріс дасюль праведзена толькі да паловы.

Што-ж датычыць магчымага заспасабленьня праз порт Барса, то справы прадстаўляюцца тут яшчэ больш скамплікаванымі. Парк вузкакалейнае чыгункі да Багдаду абыймаў перад вайной 55 паравозаў і 2.540 таварных вагонаў. Для далейшае язды ў Моссуль трэ' было, з увагі на новую шырыню рэек, ужо ў Багдадзе перагружацца. На гэтым працяжэньні было перад выбухам вайны толькі дванаццаць паравозаў і 525 таварных вагонаў. Новы матарыял у міжчасе не надыйшоў. З гэтага чыгуначнага шляху трэба было груз трэці раз нераладоўваць на грузавікі, каб ехаць далей у Тэбріс, але й самаходаў таксама нехапае. Пры частых перагрузках груз мусіць прабываць цяжкую вакольную дарогу ў 2.800 кілямэтраў. Праект дарогі праз усходні Іран напатыкае таксама на найбольшыя труднасьці, бо гэтая ваколіца ўласьціва нікім не заселена й без вады.

Абраз па радые прадстаўляючы высадку парашутыстаў на Суматры.
Гэты першы перадалы нам па радыё абраз аб сьмелай акцыі японскіх баявых сілаў супроць нафтовага цэнтру Палембанг на Суматры прадстаўляе японскія парашутныя войскі ў мамэнце перад высадкай.

Японскі Імпэратар у сваёй Галоўнай Кватэры.

(Працяг з 4-й бачыны).

Там — з нацягнутай на галоўку грубой посьцілкай ляжаў Сьцяпанка —пацеха і ўся надзея Тамашыхі. Ляжаў ціханька і толькі худзенькая маленькая ручка зьвесілася з палка. Тамашыха асьцярожна падняла і палажыла гэтую малую ручку на грудзі сына, а сама ціханька, каб не разбудзіць хворага, адыйшла, села на лаву і задумалася і, ці то ад дыму, ці то ад гэтых думак, сьлязіна за сьлязінай капалі і капалі з вачэй беднай кабецінь...

Задумалася Тамашыха. І ажно сама дзівілася, скуль можа бражца столькі бяды, столькі няшчасьця, сколькі ўсьцяж валілася на яе галаву. І за што? Грэшная? Мо' яе грэх найважнейшы, найбольш за ўсіх? Мо' дзеля таго і пакутуе яна за ўсіх? Мо' іншым за тое лягчэй жывецца? Ой, бо ці ўсё-ж яе жыцьцё не адна пакута? Не адна бяда? Не адна нядоля.?

Змалку, помніць Тамашыха, калі была яшчэ ў Язэпавай хаце — там ужо пачалася яе нядоля — там першая. Бо ці-ж гэта не нядоля? — спаміж усіх дзяцей, якія гадаваліся тады ў Язэпа — адна яна мела маткі. У кожнай хаце былі дзеці, былі і маткі, а от-жа ў яе ня было. І калі, бывала, бачыла яна, як іншыя дзеці песьцяца, прытуляюцца да матчыных грудзей, бегала і яна — маленькая, худзенькая, да тэй высокай белавалосай Тэклі, клала сваю галоўку на яе калені і шаптала: «мама, мама, мама». Але пашчотаў, а яшчэ горш гэткіх слоў Тэкля ня любіла: «ня лезь, кажа, да мяне з гэткім — абуза, а ня дочка ты мне». Плачучы, бегла тады малая Ганулька (Ганулька? гэта-ж яе некалісь звалі Ганулькай, ледзь цяпер успомніла Тамашыха), бегла ў які-колечы цёмны куточак, або ўціскалася ў запечак і, закрыўшыся, ціханька шаптала сама да сябе: «мама, мама, мама»...

Потым... што-ж было потым?... Ага: зімой крыху меншых за сябе дзяцей калыхала, насіла, хату замятала, бульбу скрабла, а ўлетка — у поле ўжо стала ганяць. Прыгнаўшы на дзяніну, зморанай бяжыць травы каровам, сьвіньням... Гэтак доўга было, бо неяк да сярпа не магла налажыцца, але пасьля і гэтага навучылася. Стала хадзіць тады на заработкі і, як тая пчолка, зносіць двузлоткі ў хату. Але, каб з гэтых двузлотак сабе што справіць — адзежыну якую, нікому, ды самой Ганульцы ніколі і ў галаву ня прыходзіла. Аддавалі яе хатнія: справяць што сабе, падносяць, папягаюць, ды аддаюць тады ёй: «палатай, — кажуць, — добрая яшчэ для цябе адзежына будзе». Цешылася Тамашыха з падарунку, латала і насіла. Інакшых радасьцяў Ганулька ня мела; і толькі, калі ўжо вырасла на сталую дзеўку, Васіль — хлопец з суседняй вёскі, спатыкаючы яе. зажартуе, бывала, загаворыць: «дурная ты, кажа, Ганула: цябе крыўдзяць дома і ты падаешся. Слухай лепш мяне, усё добра будзе». І Ганулька, хоць баялася Васіля, але верыла яму і слухала. Слухала, ажно пакуль не пагналі Васіля ў салдаты, а яна зноў адна асталася. Адна? Каб-жа хоць на век аднэй можна было астацца! Але ўскорасьці падыйшла найгоршая бяда: радзіўся сынок... Выгналі Ганульку з хаты... прыйшлося сесьці кутам на дворнай пляцоўцы. Ой, трудненька прыходзілася Ганульцы, трудненька! І ня думалася ёй, што на сьвеце бяда ня мае канца, што можа быць яшчэ цяжэй... Памёрла Тамаша канцавога матка; патрэбна была ў хату гаспадыня, а то за п'яніцу ніхто не хацеў ісьці, абы якое прыстанішча мець — пайшла Ганулька...

І вось яна ўжо Тамашыхай стала, Тамашыхай гаспадыняй! Бяда толькі, што ня было падта над чым гаспадарыць: адна ўсяго кароўка, ды дзьве авечкі, каня нават ня было. Шнурок свой у запашку аддавалі. дык пражыць было цяжка. Але што там пражыць? нейкі-ж лахман быў напяргнуць на сябе, а есьці? Улетку — шчаўя, грыбоў — гібель; а зімой — які там дзень? Зусім кароткі. Прыставіць сагонок бульбы — на ўвесь дзень хапае! Вось толькі абы Васільку... ды каб-жа яму аднаму? ато і не агледзілася Тамашыха, як прыбыў Янечка, Пятрусь і вось гэты — Сьцяпанка. Сабе — як сабе, а дзецям трэба-ж даць хоць раз у тыдзень нейкі праснак, ці блін, ды малачка калі ўліць. Ну і давала Тамашыха, колькі мела; а на Каляды, на Вялікдзень нават скаромнае траплялася. А хоць і ў будні дні, — каму — нашто тое—грэх наракаць: у пячурцы заўсёды ў запасе бульба валяецца, і ядуць яны яе, бывала, не раўнуючы, як тыя парасяткі — праз увесь дзень, дык голад каму-каму, а дзецям не дакучаў. Толькі вось, разважала далей Тамашыха, неяк сыць іх ня брала: жывоцікі, праўда, парасьпірала, але ручкі, ножкі, шыйкі — ажно жаль было глядзець — як тыя цэвачкі. А і сама яна, Тамашыха, неяк сохнуць стала ды моц зусім страціла. Даўней, бывала, асьміну бульбы закіне на плечы і прымчыць з поля, а цяпер і кошык цяжка прыцягнуць. Не дзеля таго аслабела яна, што галодная была, або што Тамаш праз колькі год духі выймаў — быў, не — гэта што—глупства; вось, другі год ужо як ня б'е: зваліўся п'яны з рыштаваньня, захварэў і памёр, а ўсё-ж-ткі сілы не варочаюцца, — сну зусім няма з таго часу, як увалілася хвароба ў хату.

Гэткі-то хлопчык быў Васілька, успамінала сабе Тамашыха, гадкоў за дзесяць пэўна меў; аддалі на службу за падпаска; усё-ж-ткі карміць дома ня трэба, ды чатыры рублі пэнсіі браў за летка. От і зарабіў! як вярнуўся са службы, стаў кашляць, хірлець і Каляд ня прыждаў — як тая сьвечка — згас. Згас Васілька, за ім тэй самай сьцяжынкай пайшоў Янечка, а пасьля і Пятрусь. А цяпер вось гэты — Сьцёпачка — мала-то страху нагнаў? Згоджаны быў да Усіх Сьвятых: на ўсім гаспадарскім пуд жыта і тры рублі; ведама, першая яшчэ служба; ды і тая не ўдалася: скаціны, хоць мала, але дуроная; зьнямогся, лётаючы за ёй, так бедны, што без пары сарваць са службы прыйшлося; мо' і грошы прападуць, але дома Тамашысе спакайней. Малачка яму напарыць, сала паложыць, накрые, уночы да яго ўстане; толькі нешта ніяк ачуняць ня можа, а вось з тыдзень ужо будзе, то такі страшэнны кашаль прычапіўся, што і духу не давае яму перавесьці. Чаго, чаго не рабіла, якога толькі ня парыла, не давала зельля, — нічым супакоіць не магла, ажно пакуль, вось, ня зьбегала да Каралісі і тая кубкі прынесла кубкі не павабілі ажно пакуль вось, ня зьбегала да Каралісі і тая кубкі не павалі.

Цяпер толькі ўспомніла Тамашыха, чаму гэта, як папраўляла тую ручку, то яна была нейкая ні то потная, ні то ліпкая і быццам цяжкаватая?.. І раптам, як пярун агністы, страшэнная падазроньне мігнула праз галаву Тамашыхі. Зразу ўнутры зрабілася холадна, пуста; ногі быццам валавам наліліся... Але неяк-жа скранулася Тамашыха і, апіраючыся то аб стол, то аб зэдлі, з страшэннымі, выкаціўшыміся на верх вачмі, ляскаючы зубамі, дасунулася да палка і смарганула за пасьцілку. З-пад яе паказаўся пасінеўшы твар няжывога Сьцяпанкі.

Затоплены пабярэжны старажавы крэйсар ЗША

Новыя посьпехі нямецкіх падводных лодак у Караібскім моры

Вашынгтонскае ваенна-марское міністэрства падало аб страце другога ваеннага карабля ЗША: пасьля затопленага ваеннамарскога танкера (налівнога карабля) «Нэхэсу» (14.800 тоннаў) цяпер згінуў пабярэжны старажавы крэйсар «Александр Гамільтон». Справа датычыць карабля, які стаяў у мірным часе на прыбярэжнай старожы, але ў вайну значна мацней азброены. Прыбярэжныя старажавыя крэйсары гэтае клясы вялікія ў 2.250 тоннаў, плывуць са скорасьцю 20 марскіх міляў і азброены чатырма 15,2 цэнтымэтравымі гарматамі, двума 7,6-цэнтымэтравымі праціпятунскімі гарматамі і двума 5,7-цэнтымэтравымі гарматамі. Яны маюць у распараджэньні палубны самалёт. Некаторыя прыбярэжныя старажавыя караблі З.Ш.А. былі адданы ў мінулым годзе Англіі. Толькі нядаўна брытанскае адміралцейства паведаміла аб затапленьні з іх «Кольфора».

На ўсходзе Караібскага мора, як паведамляе Рэйтэр, быў старпэдаваны фрахтовы карабель З.Ш.А. «Дэльплята» (5.127 БРТ.). У Гаване былі злоўлены клічы аб ратунку (СоС) нейкага невядомага судна, якое затоплена пасьля заатакаваньня падводнай лодкай непадалёк Кубы. Паведамляецца аб затапленьні ангельскага гандлёвага карабля перад усходнеамэрыканскімі берагамі ў паўдзённай Атлянтыцы. Каля 100 міляў ад Арубы затоплены наліўны карабель «Таліа» (8.329 БРТ.).

Прырачэньне вернасці чэскіх рабочых

Урачыстае сабраньне ў трэція ўгодкі Пратэктарату

Прага.

У Пражскім Ратушы адбыўся сягоньня ў дзень трэціх угодкаў стварэньня Пратэктарату ўрачысты сход чэскіх рабочых і ўрадоўцаў, на якім былі прысутныя таксама міністар гаспадаркі і працы Др Бэрч, міністар унутраных спраў Бінэрт і кіраўнік Ураду народнай асьветы, школьны міністар Моравіц. Старшыня Нацыянальнае Цэнтралі прафэсыянальных саюзаў рабочых, Стоцэс, падчыркнуў, што памятны дзень 15 сакавіка 1939 году застанецца назаўсёды успамінам і забавязаньнем для будучых пакаленьняў. Мы ўрачыста прыракаем — так казаў ён далей — што мы не надвяземся даверыя Фюрэра да чэскага народу. Мы будзем вернымі ўдзельнікамі ў тварэньні новай Эўропы. Нямецкі нацыянал-сацыялізм, які цяпер мерадайна ўзьдзейнічае на гаспадарку й сацыяльную палітыку нашых краёў, якраз у гэтых абшарах выклікаў паўнейшы пераварот. Чэскі рабочы мае аб'ектыўную ацэнку магчымасьцяў і ўсьведамляе пажыткі, якія атрымлівае чэскі народ і яго працуючыя слаі з улучэньня ў Райх. Таму якраз сягоньня паўтарае ён сваё прызнаньне да новага сьвету працы, сваю гатоўнасьць і волю быць вернымі памочнікамі ў барацьбе за новы эўрапэйскі парадак і сваю рашучасьць стаяць дапаможна пры баку сваіх нямецкіх сяброў у забясьпечаньні прадукцыі.

З нагоды трэцяе гадавіны стварэньня Пратэктарату ўсе чэскія школы адзначылі гэты вялікі дзень асаблівымі сьвяточнымі гадзінамі. У жыдоўскіх школах гэтае сьвяткаваньне не адбылося.

Schriftleitung: Dr. Edgar Wietfeld, Bialystok — Druck.: Deutsche Druckerei, Bialystok.